

ชื่อวิทยานิพนธ์	: ศึกษาหลักธรรมและองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ใน คัมภีร์ “คฤหัตถ์ทีปนิมหาคันธฐี” : ฉบับวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่
ผู้วิจัย	: พระมหาสมพงษ์ วัชรโม (กงจันทร์)
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระสุธีธรรมานุวัตร, (เทียบ สิริ□าโณ), ผศ.ดร., ป.ธ.๕., M.A., Ph.D. : พระมหาสุทิตย์ อากาศโร ป.ธ. ๙, พธ.ด. : ผศ.ดร. วุฒินันท์ กันทะเดียน ป.ธ. ๕, พธ.ด.
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของคัมภีร์ “คฤหัตถ์ทีปนิมหาคันธฐี” ฉบับวัดสูงเม่น ๒) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของครูบาศัญจนมหาเถระและประวัติของวัดสูงเม่น ๓) ศึกษาหลักธรรมและองค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ “คฤหัตถ์ทีปนิมหาคันธฐี” ฉบับวัดสูงเม่น

จากการวิจัยพบว่า คัมภีร์ “คฤหัตถ์ทีปนิมหาคันธฐี” เป็นคัมภีร์ที่ถูกเก็บรักษาไว้ที่วัดวิชุนราช เมืองหลวงพระบาง ประเทศลาว โดยไม่ทราบชื่อของผู้รณาคัมภีร์ว่าเป็นใคร ท่านครูบาศัญจนมหาเถระอรัญญวาสี แห่งวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ ได้เดินทางไปทำการคัดลอกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๙๕ เป็นภาษาธรรมล้านนา ตามประวัติเล่าว่าท่านครูบาศัญจนมหาเถระท่านเป็นพระเถระในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น ท่านมีความสามารถทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ทางด้านวิปัสสนาธุระท่านมีความเชี่ยวชาญจนได้รับสมณศักดิ์จากเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ในสมัยนั้นว่า “ครูบาศัญจนอรัญญวาสี” ส่วนทางด้านคันถธุระท่านก็มีความเฉลียวฉลาดแตกฉานในพระธรรมและวินัย ท่านได้ชักชวนพระมหาเถระเชียงใหม่ทำการตรวจสอบชำระพระไตรปิฎกและสังคายนารวบรวมคัมภีร์ธรรมต่างๆ ให้ถูกต้องครบถ้วน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๓๙๑ เจ้าผู้ครองนครเมืองโกสัย (แพร่) ได้อาราธนาท่านให้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ ท่านจึงได้ออกเดินทางกลับมาพร้อมทั้งได้นำคัมภีร์ธรรมต่าง ๆ เป็นจำนวนมากมาเก็บรวบรวมไว้ที่วัดสูงเม่น ต่อมาวัดสูงเม่นก็ได้กลายเป็นสถานที่เก็บรวบรวมวรรณกรรมทางพุทธศาสนาที่เป็นคัมภีร์โบราณมากที่สุดในประเทศไทยและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของจังหวัดแพร่อีกด้วย

คัมภีร์“คุษัตถทีปนิมหาคัณฐี” เป็นคัมภีร์ที่ผู้รจนาได้นำมีเนื้อหาหลักธรรมที่มีปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระวินัยปิฎกคัมภีร์, สมันตปาสาทิกา, และวิสุทธิมรรค, มาอธิบายเพิ่มเติม เช่น เรื่องการทำสังคายนาในประเทศอินเดียและศรีลังกา, ปฏิจสงมุปปาท, อริยสัจ ๔, พุทธประวัติตอนปฐมโพธิกาล, และการแสดงธรรมจักกัปปวัตนสูตร, แก่ปัญจวัคคีย์เป็นต้น

Thesis Title : The Study doctrinal principle The knowledge Appearing
in the Kuyhatthadipanī Mahaganthe, Wat Sung Men Edition,
Phrae province,

Researcher : Phra Maha Somphong Vangsadhammo (kongcandra)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Dr. Phrasutedhammanuwat Pāli IX, M. A. Ph. D.

: Dr. Phramaha Sutti Arpakaro Pāli VII, B. A, M. A. Ph. D.

: Dr. Wutthinant Kantatian Pāli IX, M. A. Ph. D.

Date of Graduation :

Abstract

This thesis is of 3 objective namely : (1)) To study the history and The Kuyhatthepanī Mahaganthī, Wat Sung Men Edition, (2) To study the biography of Kruba Kanchana Maha Thera and the history of the Wat Sung Men. (3) To study of the principles and The knowledge that existing in Kuyhatthepanī Mahaganthī, Wat Sung Men Edition,

From The research, it is found that Kuyhatthepanī was the Scripture without knowing who composed, Kuyhatthepanī was preserved in Wat Vichoonrat Laung Pra-Bang City, Laos, Krubakanchana Maha Thera Aranya Wasi of Wat Sung Men Phrae Province. He Went to the copied this Scripture in the year 2379 B.E. (1836 B.C.) In Lanna Language. According to history, it is the found that Krubakanchana Maha Thera. He is the senior monks in the early Rattanakosin period. He has the ability both, burden of study and insight. He had the expertise in insight. The priest received the title form the ruler of Chiang Mai. That Krubakanchana Maha Thera Aranya Wasi, The Cantatura, He was expertise in the Dhamma and Vinaya. He invited monks in Chiang Mai checks payable Holy Scriptures. And to set up Sangayana to check the Scriptures to be correct. Later on the year 2371 B. E., the ruler of the Kosai city (Phrae). Invite him to be abbot of Wat Sung Men. He has returned and has brought various Palm Leaf Manuscripts collected to Wat Sung Men, Later on, Wat Sung Men became a place of Buddhist literature collecting as Palm Leaf Scripture of the country. And Wat Sung Men is a cultural study of Phrae.

The Kuyhattha Dipanī Maha Ganthe inscription is a scripture that bring the principles described in the Vinaya Piṭaka scripture. and Samanta Pasadika Scripture, Visutthimagga, Such Council Sangayana India and Sri Lanka, the Dependent Origination, The four Noble Truths, History of Buddha The first Enlightenment , the preaching of Damma-Cakkappa Pattana Sutta etc.